

KUVATAIDOPETTAJAT
BILDKONSTLÄRARNÄ

LAUSUNTO 5.10.2017

Opetushallitus
PL 380
00530 Helsinki
kirjaamo@oph.fi

ASIA: KUVATAIDOPETTAJAT RY:N LAUSUNTO AMMATILLISTEN PERUSTUTKINTOJEN YHTEISISTÄ TUTKINNON OSISTA

VIITE: OPH-2043-2017

Kuvataiteen, visuaalisen kulttuurin ja visuaalisen monilukutaidon asiantuntijoita edustava Kuvataideopettajat ry keskittyy lausunnossaan ammatillisten perustutkintojen yhteisistä tutkinnon osista luonnoksen heikkouksiin visuaalisen monilukutaidon, yksipuolisen taidekäsityksen sekä sosiaalisen ja kulttuurisen osaamisen opetuksen kohdalla.

Eryteisesti Kuvataideopettajat ry kiinnittää huomiota siihen, että yhteisistä tutkinnon osien sisällöistä puuttuu lähes kokonaan käsitys visuaalisesteettisen opetuksen arvosta ja merkityksestä osana ammatillista perustutkintoa. Yhteisten osien sisällön laatijoilta tuntuu jääneen huomaamatta, että räjähdysnomaisesti parissa viime vuosikymmenessä visualisoituneessa maailmassa visuaalisesta monilukutaidosta on tullut erityisen tärkeä taito sekä ammatillisessa osaamisessa että yhteiskunnassa, kansalaisena ja yksilönä toimimisessa.

Visuaalinen monilukutaito

Visuaalinen monilukutaito on tämän päivän kansalaistaito. Lukion opetussuunnitelmassa tällainen kaikille pakollinen kurssi edelleen on, joten samaa kansalaistaitoa tulee opettaa yhteisesti myös kaikille ammatillisia perustutkintoja opiskeleville.

Oletettavasti jatkossakin noin puolet ikäluokasta jatkaa opintojaan peruskoulun jälkeen ammatillisessa koulutuksessa. Pelkkä peruskoulun oppi visuaalisesta kulttuurista ei riitä tulevaisuuden ammattilaisille – varsinkin kun perusopetuksen uusi tuntijako ja opetussuunnitelma vähentävät taideaineiden valinnaismahdollisuuksia entisestään.

Monilukutaidon käsite sisältää myös aktiivisen tekemällä oppimisen. Se sisältää paitsi kerronnan vastaanottamisen/lukemisen/ymmärryksen taidot myös ymmärryksen esimerkiksi digitaalisen valo- ja videokuvaamisen, kuvankäsittelyn sekä editoimisen perusteiden taitamisen merkityksestä oman ammattialan kehittämisessä, ammattitaidon esittelyssä ja markkinoinnissa.

On jokseenkin itsestään selvää, että kaikissa ammateissa on hyötyä sommittelun, muotojen ja värien ymmärtämisestä sekä muotoiluosaamisesta. Eryteisesti ammatillisessa koulutuksessa koulutetaan käsillä tekemiseen liittyvää osaamista, jolloin hahmotuskyky ja esteettinen taju ovat erityisen tärkeitä. Hyvin tekemisen, omaan käden jäljen, työn hyvään

laatuun kuuluu näkemys työn merkityksestä, ymmärrys ammattialasta ja tahto työn kehittämiseen. Ammattiylpeyden kokemus on työuraa kantava voima.

Ammatillisessa koulutuksessa on keskeistä oppia ymmärtämään myös estetiikan, visuaalisuuden, muotoilun ja palvelumuotoilun keskeisyys valmistettavien tuotteiden ja brändien sekä tarjottavien palveluiden menestykselle.

Visuaalisella monilukutaidolla on keskeinen tehtävänsä myös yhteisten opintojen Yhteiskunnassa ja kansalaisena toimiminen –osiossa. Nykyviestinnän kivijalka on visuaalisuudessa, erityisesti yhdistettynä ääneen. Tämän kivijalan oppiminen ja osaaminen on avain viestinnän ymmärtämiseen ja käyttämiseen.

Ammatillisten opintojen perusteissa kaikille tulee antaa myös keinot ymmärtää, milloin viestinnällä tulee puhutelluksi kuluttajana, milloin kansalaisena, yhteisön jäsenenä tai yksilönä.

Taide ja luova ilmaisu

Yhteisten opintojen luonnoksen käsitys taiteesta rajoittuu kutakuinkin kirjoitettuun tekstiin. Ehdotettu Taiteen ja luovan ilmaisun kurssin (1 osp) ensimmäinen tavoite ”ilmaista itseään luovasti kirjoittamalla ja hyödyntää fiktiivisiä tekstejä omalla alallaan” sulkee pois kaikkien muiden taiteenlajien ilmaisutavat.

Yksilön elämässä taiteen tarjoamilla oivalluksilla on paljon merkitystä. Nykyopiskelijat – ja tulevat ammattilaiset – ilmaisevat itseään myös monilla muilla taiteen tavoilla, etenkin kuvallisesti ja muilla visuaalisen kulttuurin tavoilla. Elinikäisen oppimisen yksi avaintaidoista onkin taiteen ja kulttuurin kaikkien muotojen tunnistaminen – ei vain kirjoitetun tai kirjallisen. Samaan elinikäisen oppimisen avaintaitoon sisältyy kulttuurin ja estetiikan merkityksen ymmärtäminen työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitämiseksi. Luovan ilmaisun ja elinikäisen oppimisen avaintaidon pohja tulee ammatillisissa perustutkinnoissa rakentaa kaikille yhteisten opintojen varaan. Se mahdollistuu vain, kun ammatillisen perustutkinnon taidekäsitteet laajenee myös muille, erityisesti visuaalisen taiteen aloille.

Kuvataideopettajat ry esittää luonnokseen muutoksen

Kuvataideopettajat ry esittää, että Taiteen ja luovan ilmaisun ensimmäiseksi tavoitteeksi muutetaan muotoon ” Ilmaista visuaalisen kulttuurin keinoin”.

Yhteenveto perusteluonnoksen työelämälähtöisyydestä

Yhteisten tutkinnon osien sisällön määrittäminen asetustasolla osa-alueittain ei saa estää ja hidastaa yhteisten tutkinnon osien pedagogista ja sisällöllistä kehittämistä.

Ammatillisen koulutuksen tulee tarjota opiskelijoille koulutuksellisen pääoman lisäksi myös sosiaalista ja kulttuurista pääomaa.

LAUSUNTO 5.10.2017

Yhteisten tutkinnon osien pääotsikko Viestintä ja vuorovaikutus vastaa työelämatarpeita kun kaikille yhteisissä opinnoissa *visuaalinen monilukutaito* säilytetään jatkossa omana oppiaineena.

Ammatillisten opintojen jälkeisen jatko-opintokelpoisuuden takaaminen ja turvaaminen on ammatillisen koulutuksen reformissa säilytettävä.

Monikulttuuristuvassa maailmassa työelämässä ei selviä ilman riittävää sivistystä myös kulttuurien tuntemuksessa. Työntekijöiltä vaaditaan yhä enemmän vuorovaikutuksellisia tiimityötaitoja ja sosiaalisia taitoja. Näidenkin pohja tulee rakentaa tasa-arvoisesti ammatillisten opintojen yhteisissä osissa.

Kuvataideopettajat ry haluaa myös muistuttaa luovan talouden kasvupotentiaalista. Ammatillisen koulutuksen kentällä luova talous näkyy sekä kokonaan uusina ammatteina että vanhoihin ammatteihin liittyvinä uusina vaatimuksina. Kun painopiste opinnoissa siirtyy työssäoppimiseen, on vaarana oppia vain sitä, mitä ja miten on aina ja ennen tehty. Siksi luovuspotentiaalin mahdollistuminen tulee turvata varsinaisessa ammatillisessa opetuksessa, mieluiten kaikille yhteisissä opinnoissa.

Tulevaisuuden työelämässä menestyvät ne, joilla on koulutuksellisen pääoman lisäksi myös sosiaalista ja kulttuurista pääomaa. Automatisoituminen vähentää mekaanista työtä – inhimillinen luovuus ja sosiaaliset taidot määrittävät ammattilaisia enemmän kun mekaaninen suorittaminen. Kulttuurinen, esteettinen ja kuvallinen lukutaito sekä kuvallisen tuottamisen perusteiden hallinta ovat globaalissa ympäristössä työssä selviytymisen kannalta yhtä ratkaisevia taitoja kuin perinteinen luku- ja kirjoitustaito.

Ammatillisessa perusopetuksessa opiskelevia ei tule nähdä vain koulutettavina tulevina kuluttajina, vaan myös kulttuurin ja taiteen aktiivisina tuottajina, sekä kulttuuriin ja taiteeseen osallisina ja osallistuvina kansalaisina.

Kuvataideopettajat ry – Bildkonstlärarna rf

Anna Linna
puheenjohtaja

Eija Väyrynen
toiminnanjohtaja